

SL(6)729 – Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Trefniadau Osgoi Artiffisial) (Rhestrau Lleol) (Cymru) 2026

Cefndir a Diben

Mae adrannau 63F i 63M o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 ("y Ddeddf"), a fewnosodwyd gan adran 13 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru) 2024, yn gwneud darpariaeth ynghylch gwrthweithio manteision sy'n deillio o drefniadau artiffisial i osgoi atebolrwydd ardrethi annomestig mewn perthynas â hereditamentau yng Nghymru.

Mae'r Rheoliadau hyn yn disgrifio'r mathau o drefniadau osgoi, mewn perthynas â hereditamentau ar y rhestrau ardrethu annomestig lleol, sy'n artiffisial at ddibenion adrannau 63F i 63I a 63K i 63M o'r Ddeddf (oni bai bod awdurdod bilio yn penderfynu fel arall). Maent hefyd yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â chosbau a diwygiadau canlyniadol i is-ddeddfwriaeth.

Disgrifir y mathau o drefniadau sy'n artiffisial yn rheoliad 3 o'r Rheoliadau hyn, ac yn yr Atodlen iddynt. Y rhain yw: trefniadau pan na fo hereditament wedi ei feddiannu ar sail fasnachol, pan fo'r talwr ardrethi wedi ei ddirwyn i ben yn wirfoddol, pan fo'r perchennog neu'r meddiannydd yn dangos nodweddion ac ymddygiadau penodol, neu pan fo nodweddion penodol i feddiannaeth yr hereditament. Fodd bynnag, mae rheoliad 3(2) yn galluogi awdurdod bilio i benderfynu nad yw trefniant o fath a bennir yn yr Atodlen yn artiffisial ar ôl rhoi sylw i'r holl amgylchiadau. Caiff amgylchiadau o'r fath gynnwys (ond nid ydynt yn gyfyngedig iddynt) y rheini a restrir yn rheoliad 3(3).

Mae rheoliad 4 yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â'r gosb a osodir pan fo person wedi methu â thalu swm sy'n ddyledus i awdurdod bilio am ei fod wedi gwneud trefniant artiffisial a'r wybodaeth y mae rhaid ei chynnwys mewn hysbysiadau sy'n gosod cosbau o'r fath ("hysbysiadau cosb").

Mae rheoliad 5 yn gwneud darpariaeth o ran sut y caiff awdurdod bilio beri bod hysbysiadau a roddir o dan adran 63K(1) o'r Ddeddf a hysbysiadau cosb yn cael eu cyflwyno.

Mae rheoliad 6 yn diwygio Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Casglu a Gorfodi) (Rhestrau Lleol) 1989 ("Rheoliadau 1989").

Mae rheoliad 7 yn diwygio Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Newid Rhestrau ac Apelau) (Cymru) 2023 ("Rheoliadau 2023").

Y weithdrefn

Gweithdrefn gymeradwyo'r Senedd.

Mae Gweinidogion Cymru wedi gosod drafft o'r Rheoliadau gerbron y Senedd. Ni chaiff Gweinidogion Cymru wneud y Rheoliadau oni bai bod y Senedd yn cymeradwyo'r Rheoliadau drafft.

Materion technegol: craffu

Nodwyd y 6 phwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2 (v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae un o'r pwerau galluogi, adran 63M(1), yn nodi:

(1) The Welsh Ministers may by regulations make provision for the imposition of a financial penalty where—

(a) a person has been given a notice under section 63K(1) or (2) and it has not been withdrawn,

(b) the time limit for requesting a review under section 63K(4) has expired and, if a review has been requested, the time limit for appealing under section 63L has expired, and

(c) the person has failed to pay an amount due to a billing authority or the Welsh Ministers in consequence of having made an artificial non-domestic rating avoidance arrangement.

Mae rheoliad 4(2) yn nodi amodau y mae rhaid eu bodloni, lle bo'n berthnasol, cyn gosod cosb. Yn ogystal â'r amod a restrir yn adran 63M(1)(b) o'r Ddeddf, mae rheoliad 4(2) hefyd yn cynnwys yr amodau a ganlyn:

(b) os yw'r hysbysiad adran 63K yn ddarostyngedig i apêl o dan adran 63L(2) o'r Ddeddf, mae wedi ei gadarnhau gan dribiwnlys prisio a sefydlwyd o dan baragraff 1 o Atodlen 11 i'r Ddeddf ac mae'r terfyn amser ar gyfer apelio'r hysbysiad i'r Uwch Dribiwnlys wedi dod i ben;

(c) os yw'r hysbysiad adran 63K yn ddarostyngedig i apêl o dan reoliad 56(1)(aa) o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Newid Rhestrau ac Apelau) (Cymru) 2023(14), mae wedi ei gadarnhau gan yr Uwch Dribiwnlys.

Gofynnwn i Lywodraeth Cymru nodi'r rhesymau dros gynnwys yr amodau hyn nad ydynt wedi'u nodi yn adran 63M(1) o'r Ddeddf.

2. Rheol Sefydlog 21.2 (v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae Rheoliad 6(3) yn mewnosod yr is-baragraff a ganlyn i reoliad 5 o Reoliadau 1989, gan nodi pryd y dylid cyflwyno hysbysiad galw:

“(c) if a billing authority in Wales has given notice under section 63K(1) of the Act to a person who is to be treated as liable as regards the hereditament concerned under section 43 or 45 of the Act, the first day after—

- (i) the time limit for requesting a review under section 63K(4) has expired, or*
- (ii) if a notice under section 63K(1) of the Act has been confirmed following a review, the time limit for appealing the notice under section 63L has expired.”*

Mae Rheoliad 56(1)(aa) o Reoliadau 2023 (a fewnosodir gan reoliad 7(5) o'r Rheoliadau hyn) yn caniatáu cyflwyno apêl i'r Uwch Dribiwnlys mewn perthynas â phenderfyniad tribiwnlys ar apêl o dan adran 63L o'r Ddeddf.

Nid yw'n glir pryd y mae rhaid cyflwyno hysbysiad galw os gwneir apêl o'r fath. A ellid cyflwyno hysbysiad galw cyn i'r terfyn amser i gyflwyno apêl i'r Uwch Dribiwnlys ddod i ben, neu cyn bod canlyniad yr apêl honno'n hysbys?

3. Rheol Sefydlog 21.2 (v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae rheoliad 7(3) yn diwygio rheoliad 32 o Reoliadau 2023. Mae rheoliad 32 o Reoliadau 2023 hefyd yn cael ei ddiwygio gan reoliad 11(4) o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Darparu Gwybodaeth am Newidiadau mewn Amgylchiadau) (Cymru) 2026. Mae'r diwygiadau testunol a wneir gan reoliad 7(3) o'r Rheoliadau hyn i reoliad 32 o Reoliadau 2023 fel y'u diwygiwyd gan reoliad 11(4) o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Darparu Gwybodaeth am Newidiadau mewn Amgylchiadau) (Cymru) 2026.

Daw rheoliad 11 o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Darparu Gwybodaeth am Newidiadau mewn Amgylchiadau) (Cymru) 2026 i rym ar 1 Ebrill 2026, yr un diwrnod â'r Rheoliadau hyn.

Er mwyn i'r diwygiadau a wneir gan reoliad 7(3) ddiwygio rheoliad 32 o Reoliadau 2023 yn gywir, bydd angen i reoliad 11 o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Darparu Gwybodaeth am Newidiadau mewn Amgylchiadau) (Cymru) 2026 ddod i rym cyn y Rheoliadau hyn.

Gofynnwn i Lywodraeth Cymru esbonio sut y mae rheoliad 11 o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Darparu Gwybodaeth am Newidiadau mewn Amgylchiadau) (Cymru) 2026, er gwaethaf y ffaith ei fod yn dod i rym ar yr un diwrnod â'r Rheoliadau hyn, yn cael effaith cyn y Rheoliadau hyn, er mwyn caniatáu i reoliad 7(3) o'r Rheoliadau hyn ddiwygio rheoliad 32 o Reoliadau 2023 fel y'u drafftwyd.

4. Rheol Sefydlog 21.2 (v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae paragraff 1 o'r Atodlen i'r Rheoliadau yn nodi'r canlynol:

Mae trefniant yn drefniant artiffisial at ddibenion adran 63H(1)(a) o'r Ddeddf pan fo'n gwneud person (“P”) y meddiannydd ar hereditament ac nid yw'r hereditament wedi

ei feddiannu ar sail fasnachol am fod un neu ragor o'r canlynol yn gymwys (pwyslais wedi'i ychwanegu)

A all Llywodraeth Cymru gadarnhau a yw "y meddiannydd ar hereditament" (heb y fannod) a "yw'r hereditament" (gyda'r fannod) yn cyfeirio at yr un hereditament yn y paragraff hwn?

Ymhellach, mae paragraff 2(2) yn nodi "...yn dalwr ardrethi **hereditament** (naill ai'r hereditament y cyfeirir ato yn is-baragraff (1) neu hereditament arall)", gan ei gwneud yn glir y gallai "hereditament" fod yn hereditament arall. Fodd bynnag, mae paragraff 2(3)(a) yn nodi "...yn dalwr ardrethi **yr hereditament** (naill ai'r hereditament y cyfeirir ato yn is-baragraff (1) neu hereditament arall)". A ddylai hyn hefyd gyfeirio at "**hereditament**" heb y fannod?

5. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Yn y testun Saesneg, mae paragraff 1 o'r Atodlen i'r Rheoliadau yn nodi fel a ganlyn:

*An arrangement is an artificial arrangement for the purposes of section 63H(1)(a) of the Act **where it makes a person ("P") the occupier of a hereditament** and the hereditament is not occupied on a commercial basis because one or more of the following applies—* (pwyslais wedi'i ychwanegu)

Mae testun Cymraeg cyfatebol y geiriau mewn print trwm uchod yn nodi: "pan fo'n gwneud person ("P") y meddiannydd ar hereditament". Gofynnir a yw'r testun Cymraeg yn gywir yn ramadegol. Gofynnir yr un peth mewn perthynas â'r geiriau "y talwr ardrethi" ym mharagraff 3(1)(b), (c) a (d) o'r Atodlen.

Ymhellach, mae testun Saesneg paragraff 2(1) o'r Atodlen yn cynnwys y geiriau: "where it makes P the ratepayer of the hereditament", ond mae'r testun Cymraeg yn nodi "pan fo'n gwneud P **yn dalwr ardrethi** yr hereditament". Gofynnwn i Lywodraeth Cymru gadarnhau a yw'r dull gwahanol yn yr Atodlen mewn perthynas â defnyddio "y talwr ardrethi" ac "yn dalwr ardrethi" yn fwriadol, ac os felly, a allech egluro'r rhesymau dros y geiriad gwahanol.

6. Rheol Sefydlog 21.2 (vii) – ei bod yn ymddangos bod anghysondebau rhwng ystyr testun Cymraeg a thestun Saesneg yr offeryn.

Yn yr Atodlen i'r Rheoliadau, mae paragraff 2(3)(b) yn nodi fel a ganlyn:

*o fewn 3 blynedd i'r diwrnod yr ymrwymwyd i'r trefniant rhwng L a P, yr oedd P wedi ei ddirwyn i ben yn wirfoddol, **neu yr oedd P wrthi'n cael ei ddirwyn i ben yn wirfoddol**, o dan Benodau 2 i 5 o Ran 4 o Ddeddf Ansolfedd 1986.* (pwyslais wedi'i ychwanegu)

Yn y testun Saesneg, mae'r geiriau mewn print trwm yn nodi "or **is** in the process of being, wound up voluntarily". Gofynnwn i Lywodraeth Cymru gadarnhau pa fersiwn iaith o'r Rheoliadau sy'n gywir.

Rhinweddau: craffu

Nodir y tri phwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

7. Rheol Sefydlog 21.3 (ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Er y gellir adolygu hysbysiad a roddir o dan adran 63K o'r Ddeddf ac y gellir apelio yn ei erbyn wedi hynny, nid yw'r Rheoliadau'n darparu gweithdrefn adolygu na apelio mewn perthynas â chosb a osodir o dan reoliad 4, a gofynnir i Lywodraeth Cymru esbonio pam nad oes angen gweithdrefn o'r fath yn ei barn hi.

8. Rheol Sefydlog 21.3 (ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Nodwn y canlynol yn adran 2 o'r Memorandwm Esboniadol:

Mae'r troednodyn y cyfeirir ato yn rheoliad 4(2)(c) o'r Rheoliadau yn cynnwys cyfeiriad at offeryn diwygio (sef Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Darparu Gwybodaeth am Newidiadau mewn Amgylchiadau) (Cymru) 2026). Ar ddyddiad gosod y Rheoliadau, nid yw'r offeryn diwygio hwnnw wedi ei gymeradwyo, ei wneud, na'i gofrestru, felly nid yw wedi bod yn bosibl mewnosod ei rif O.S. yn y troednodyn. Bydd y rhif hwn yn cael ei fewnosod yn y troednodyn cyn gwneud y Rheoliadau.

9. Rheol Sefydlog 21.3 (i) – ei fod yn codi tâl ar Gronfa Gyfunol Cymru neu ei fod yn cynnwys darpariaethau sy'n ei gwneud yn ofynnol i daliadau gael eu gwneud i'r Gronfa honno neu i unrhyw ran o'r llywodraeth neu i unrhyw awdurdod lleol neu gyhoeddus yn gydnabyddiaeth am unrhyw drwydded neu gydsyniad neu am unrhyw wasanaethau sydd i'w rhoi, neu ei fod yn rhagnodi swm unrhyw dâl neu daliad o'r fath.

Er nad yw'r Rheoliadau eu hunain yn cynnwys darpariaethau sy'n ei gwneud yn ofynnol i daliadau gael eu gwneud i Gronfa Gyfunol Cymru, mae adran 63M(4) o'r Ddeddf yn nodi "any sum received by way of penalty under this section is to be paid into the Welsh Consolidated Fund". Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth ar gyfer gosod y gosb ariannol honno.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â phwyntiau adrodd 1 i 7.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 2 Chwefror 2026 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

